

UNIVERZITA PARDUBICE
Fakulta filozofická
Katedra anglistiky a amerikanistiky

Posudek vedoucího bakalářské práce

Autor práce: Karolína Rathauská

Studijní obor: Anglický jazyk – specializace v pedagogice

Název práce: The Impact of Age and Social Class on the Strength of Derbyshire Accent

Akademický rok: 2018/19

Vedoucí práce: Mgr. Eva Nováková

Oponent práce: PhDr. Petra Huschová, Ph.D.

Kritéria hodnocení		Hodnocení A – B – C – D – E – F
Všeobecná charakteristika	Splnění zásad zpracování práce a naplnění stanoveného cíle	C
	Logická struktura práce	
	Vyváženost teoretické a praktické části	
Teoretická část	Prezentace různých teoretických přístupů k řešenému problému	D
	Kritické posouzení prezentovaných přístupů a zvolení relevantní teoretické základny	
	Zpracování kvalitní teoretické základny pro realizaci praktické části	
Praktická část	Vhodnost zvolené výzkumné metodologie	C
	Aplikace zvolené výzkumné metodologie	
	Relevantní a srozumitelná argumentace a interpretace získaných výsledků	
Práce s odbornou literaturou	Kvalita, množství a relevance zpracované literatury	C
	Kritický přístup ke zdrojům	
Formální stránka	Dodržení doporučených pravidel a norem formální úpravy (směrnice FF UPa, požadavky KAA)	D
	Kvalita vědeckého aparátu, příloh, tabulek a obrázků	
	Dodržení bibliografických norem	
Jazyková úroveň	Gramatická přesnost a komplexnost	C
	Slovní zásoba	
	Koheze a koherence	
	Interpunkce a stylistické aspekty	

Slovní vyjádření k hodnocení bakalářské práce:

Cílem práce je popsat rozdíly mezi přízvukem v hrabství Derbyshire a britským standardem (Received Pronunciation). Akustická analýza nahrávek sleduje tři proměnné – věk, společenský status a pohlaví mluvčího – a testuje hypotézu, že čím starší je mluvčí a čím nižší je jeho postavení, tím výraznější jsou zvolené fonetické rysy jeho přízvuku.

Teoretická část v souhrnném pohledu představuje obsahově adekvátní, koherentní text, který se odpovídajícím způsobem opírá o dostatečné množství zdrojů. Ocenit lze především charakteristiku akcentu jak obecně (kap. 1), tak specificky v oblasti Derbyshire (kap. 4) a to, jak se diplomantka vyrovnává s nejednoznačnou terminologií (RP, General British v kap. 2 apod.).

Poněkud slabší je formální stránka teoretické části: nebývá obvyklé, že by nové kapitoly nezačínaly na nové stránce a obsah neměl formátování totožné se zbytkem textu. Matoucí je práce s grafickým materiálem na s. 18–21. Odstavec o kardinálních vokálech směřuje na obrázek 8, ten se ovšem nachází v praktické části a těchto vokálů se netýká, tudíž z textu není zřejmé, které hlásky se mezi vokály 1–8 řadí; naopak kardinální vokály jsou znázorněny na obrázku 5, nicméně podle textu na něm najdeme diftongy; na obr. 3 jsou centering diphtongs, ačkoli podkapitola se zabývá monoftongy. Podobné nepřesnosti, často vyplývající z jazykové neobratnosti nebo nepozornosti, vykazují i některá dílčí vyjádření: *RP is mainly spoken by people of upper-middle and upper middle class* (s. 16), *As Roach suggests, there are two variables that are studying the tongue* (s. 18) nebo tvrzení, že derbyshireské /a/ „následuje“ po neznělých frikativách a po nazále (s. 31). Některé poznatky, třebaže přímo nesouvisejí s hlavní tématem práce, by mohly být opatřeny alespoň stručným komentářem pod čarou, nikoli jen pragmatickým vyjádřením *it will not be discussed* (s. 12 a podobně velmi strohá kap. 2.2.2, o regionálních variantách konsonantů).

Nejproblematictější pasáží je kap. 2.2 týkající se klasifikace vokálů v RP. Možná i kvůli zjednodušující terminologii vzniká mylný dojem, že přední a zavřené vokály patří do stejné kategorie, protože obě skupiny jsou popsány podle vzdálenosti přední části jazyka od patra – řekneme-li, že „the front part of the tongue is raised“, může to snadno vyvolat představu, že „the tongue is close to the roof“. Jako klíčový distinktivní znak by měla být v této souvislosti uvedena vertikální a horizontální poloha jazyka, jak ji zachycuje vokalický diagram. Dále v textu diplomantka sama upozorňuje, že na RP nelze uspokojivě aplikovat opozici krátký–dlouhý vokál (neboť délka vokálu zde nemá na rozdíl od češtiny fonologickou platnost a je dána fonetickým okolím), ovšem v textu práce na tomto rozdělení trvá, přestože výstižnější by bylo zachytit diferenciaci tzv. tense a lax vowels. Zmiňované podkapitole by prospěla konfrontace s dalšími zdroji o fonetice angličtiny (Ladefoged apod.).

Kapitola 3, přestože zprostředkovává vyčerpávající přehled sociofonetických přístupů, vznáší také nezodpovězené otázky. Kap. 3.1 uvádí několik nekompatibilních argumentů – protichůdná Wellsova vyjádření, že jakmile mluvčí ukončí období puberty, svůj přízvuk už nemění (s. 24), a naopak že mluvčí do 45 let věku může začít používat nové mluvní vzorce, pokud se přizpůsobuje nové životní situaci (s. 25); k nim se připojuje Hudsonův předpoklad (s. 24), že mluvčí může přízvuk přizpůsobit svému povolání. Diplomantka nicméně neudává, které tvrzení pro svůj výzkum zohledňuje. Podobně lze vyvodit z kap. 3.2, že sociální status je v souvislosti s přízvukem důležitý faktor, ovšem není vysvětleno jak. Hlavní hypotézy výzkumu (s. 34), jakkoli relevantní, tudíž nejsou zcela podloženy.

Praktickou část otevírá kromě vymezení hypotéz také podrobně popsaná metodologie měření a výzkumný vzorek. Výsledky měření v závěru každé kapitoly doprovází shrnující komentář a interpretace získaných dat se vždy vztahuje k výše vymezeným teoretickým poznatkům. Grafická stránka je v porovnání s teoretickou částí propracovaná, stejně jako tabulky a materiály v příloze (tabulku 6 by pravděpodobně bylo vhodnější včlenit přímo do textu, kde by poskytla vizuální oporu pro celkový výsledek výzkumu). Metodologicky ne zcela přesvědčivě působí skutečnost, že každá část měření sleduje jiné faktory: vokál /a:/ se zkoumá podle věku a sociálního statusu, vokál /ʊ/ je najednou určován podle pohlaví, které v jiných částech není zohledněno vůbec. Velmi diskutabilní je také analýza zaměřená na prefixy (kap. 5.6); zvolené části slov buď nelze jako prefixy vnímat vůbec (*con-*), nebo jsou odůvodnitelné pouze etymologicky (*ob-*, *com-*) a v současné angličtině se jako produktivní prefixy neprojeví, tudíž nelze zaručit, že je jako takové vnímají sami mluvčí. Výsledky analýzy shluku /ŋg/ zase může ovlivnit okolnost, že fonémy se nacházejí v různém fonetickém okolí – před vokálem, aproximantou, konstriktivou v následujícím slově (ale nikdy na konci taktu), nebo dokonce před sufixem *-ing*, kde se konec konců ukázala výrazná preference regionální varianty.

Praktické analýze, která je celkově roztržštěná mezi různá kritéria, by tak prospěl sjednocující prvek, např. systematická interpretace výsledků přehledně roztržštěných podle věku, pohlaví a sociálního statusu

pro každé dílčí měření. Přesto je na místě ocenit, že diplomantka si je vědoma limitů provedené analýzy (např. statistické signifikance zmíněné v kap. 5.3) a dokáže je v závěru práce reflektovat. Část Conclusions se navíc neomezuje na rekapitulaci výsledků, ale otevírá i potenciální nové výzkumné otázky.

Po jazykové stránce se práci příliš nedaří v první třetině. Úvod se blíží spíš prostě sdělnému stylu, kde věty opakují tytéž vzorce (pasivum), dále v teoretické části se objevují překlepy (*accents are introduces, the post prominent variations* [s. 10]), chyby při tvoření nepřímých otázek a ve volbě časů (s. 10) stejně jako v interpunkci, zejm. ve vztažných větách a větách předmětných (s. 14, 15, 18). Do textu v nevhodných kontextech občas proniká neformální lexikum (*the sources that the author read through* [s. 14], *a little bit* [s. 15], *survey implies that social class is not only about financial resources* [s. 27]) a objevují se struktury s nekanonickým pořádkem slov, ovšem funkčně nemotivovaným (*in the UK he states that there are only two standard accents* [s. 13]); naopak tam, kde se větná perspektiva mění, zůstává slovosled nepříznačový (*However, this accent is defined in social terms* [s. 15]). Vyjadřování místy ztrácí kohezi (*The three most significant, according to the author of this thesis, variables are introduced and studied both* [s. 10]; *Giegerich highlights three different vowel systems that he calls "standard" and are those of (Southern) England, Scotland and the United States.* [s. 13]). Ve zbytku textu je nicméně znát podstatné zlepšení.

Doplňující otázky k obhajobě

- (1) Proč definice přízvuku od Roachové („A distinctive pitch movement in English and similar languages in which certain syllables are marked as distinctive or important by higher tone . . .“ [s. 10–11]) nesouvisí s výzkumnými otázkami práce?
- (2) Pokud Regional British Accent zahrnuje „více obecně britských rysů“ (s. 17), co je jeho regionální podstatou?
- (3) Podle jakých kritérií byly stanoveny hranice pro věkové kategorie? Objevovaly se mezi mluvčími děti nebo mladiství, kteří by spadali do skupin childhood, adolescence (s. 24)?
- (4) Crystal i Wells (s. 27) se shodují, že přízvuk je výrazným rysem společenského statutu, a Wells dodává, že nižší společenská vrstva obvykle mívá výraznější přízvuk. Otázkou zůstává, co je podmíněno čím? Je přízvuk důvodem, že mluvčí nemůže získat vyšší status, a tudíž zůstává „uvězněn“ uvnitř své sociální skupiny, nebo je to sounáležitost se „svoji“ sociální skupinou, která zabraňuje mluvčímu přízvuk změnit? Jak se chovají mluvčí, kteří kariérně nebo v souvislosti s vyšším vzděláním společensky stoupají?
- (5) Jak se lišily oscilogramy pro foném /ŋ/ a shluk /ŋg/?

Výsledná klasifikace* (možnosti klasifikace – výborně, velmi dobře, dobře, nesplněno)	D velmi dobře minus
---	--------------------------------------

Dne: 17. 5. 2019

.....
Podpis oponenta práce

* Výsledné hodnocení není průměrem dílčích známek